

Læderdynasti sikrer romersk kulturarv

Af Camilla Alfthan
kultur@berlingske.dk

I de forløbne årtier er facaden på Colosseum blevet mørk og grumset på grund af forurening, og overalt er der sprækker i de gamle sten.

Andre kulturskatte risikerer også at forfalde, og samtidig er den italienske statskulturbudget halveret på grund af den økonomiske krise. Men hvad Colosseum angår, kom der gang i tingene, da den italienske fabrikant Diego Della Valle for fire år siden meddelte, at han ville donere 25 millioner euro til renovering af den sagnomspundne kamparena i hjertet af Rom.

Diego Della Valle bedstefar begyndte at producere sko tilbage i 1920'erne. Diego Della Valle selv opgav på et tidspunkt sine jurastudier og gik helhjetret ind i familiedynastiet, som han udvidede til det berømte Tod's, der producerer luksussko og andre lædervarer. Første gang, han så Colosseum, var han blot en 11-årig skoledreng, der var kommet med bus fra sin lille landsby i Marche-regionen.

»Rom var dengang et klassisk udflugtsmål, og vi tog af sted allerede klokken tre om natten og kørte i adskillige timer, før vi nåede frem. For mig var Colosseum et fantastisk, stort monument. I dag er jeg meget stolt over, hvad vi har bedrevet, fortæller den nu 60-årige italiener bag sit læderbetrukne skrivebord i Milano.

Fra læder til Colosseum

Foreløbig har en håndfuld af hans venner fulgt hans eksempel. Den Spanske Trappe er for tiden pakket ind i presenninger med juvelerfirmaet Bulgari's logo. Fendi-familien har renoveret Trevi-fontænen, og i Venedig har Diesel-grundlæggeren, Renzo Rosso, givet en kærlig hånd til Rialto-broen.

Selve restaureringen af Colosseum er helt i
 Tod's ånd, og alt er gjort i hånden.

»Farven er meget smuk og smitter af på omgivelserne. Forleden da jeg fløj over Rom i min egen jet, var Colosseum et hjørne for sig. Før lagde man ikke mærke til den – nu stikker den ud.« siger Della Valle, som har allieret sig med landets bedste eksperter for at udføre det omfattende projekt.

Når facaden er færdig til marts næste år, begynder den næste etape med monumetets indvendige side, der afsluttes i 2020. Selve arbejdsgangen er enkel. De vigtigste værktøjer er svampe, pensler og lunkent vand.

Den nænsomme renovering står i skærende kontrast til de blodige gladiator-kampe, der i sin tid fandt sted i Colosseum, for ikke at nævne alle de slaver, der døde i forbindelse med byggeriet.

I dag beundres Colosseum som et arkitektonisk vidunder, hvor store sten holdes sammen uden den mindste smule cement, og

Filantropi. »Hvis vi ikke gør det, hvem gør det så?« Colosseum og andre kultur-skatte risikerer at forfalde, men ledere af italienske luksusbrands tager affære. En af dem er Diego Della Valle, der står i spidsen for sko- og taskeproducenten Tod's.

Della Valle (t.h.) fotograferet et sted, hvor man senere har bygget til med almindelige mursten og cement. Foto: Beck.
På foto herunder er håndværkere i færd med den nænsomme restaurering af Colosseum, der også ses nederst i sin forfaldne pragt.
Foto: Camilla Alftan

for Della Valle handler det grundlæggende om at bevare de italienske håndværkstraditioner. Der går således en lige linie mellem de hænder, der skaber Tod's produkter, og dem, der renoverer Colosseum.

Han er selv passioneret kunstsamler, og intet er overladt til tilfældighederne i hans kontor i Milano, hvor man ser moderne værker og skulpturer overalt, ligesom det også er tilfældet på fabrikken, hvor verdenskunst nogle gange står side om side med kasser med sko.

Det rigtige Italien

I en årrække har Della Valle støttet La Scala-operaaen, som nu er på vej tilbage på den internationale scene med en nyfunden prestige. Da Roms daværende borgmester ringede til Della Valle og bad om hjælp til at renovere Colosseum, takkede han ja på én betingelse. At Tod's kunne udføre arbejdet alene og uden nogen form for sponsorat.

»Budskabet er, at man kan gøre dette uden at få noget igen. Det er specielt vigtigt for folk som os, som er heldige at kunne leve af *Made In Italy*-omdømmet. Colosseum, monumenterne ... de er det rigtige Italien. Vi har en enorm mængde monumenter, som vi er nødt til at istandsætte, for hvis vi ikke gør det, hvem gør det så?»

Fra forretning til filantropi

Som søn af en skomager lå det ikke lige i kortene, at Della Valle skulle spille en rolle i det italienske kulturliv. Det, som engang var et ydmygt værksted i hans hjemby, Casette d'Ete i Marcheregionen, er i dag vokset til en global forretning i milliardklassen.

Efterspørgslen efter håndlavede italienske produkter er så stor, at man nu udvider med en ekstra fabrik. Og ikke nok med det. Della Valle bor delvis i Paris, hvor han for nogle år siden genskabte de hæderkronede, franske luksusvarehuse Schiaparelli og Roger Vivier, skoens Fabergé, der nu også produceres i Italien.

Flere af hans ansatte har arbejdet for familien siden hans morfars tid. De er meget traditionsbundne og vil ikke flytte væk for arbejdets skyld. De går på den samme bar og har de samme venner, som de har haft i generationer, fortæller Della Valle, som også selv har et hjem få kilometer fra det sted, hvor han blev født. Det er tegnet af hans hustru, Barbara, der er arkitekt.

Senest har han lanceret konceptet »Noi Italiani« – Vi Italienere – der skal synliggøre hans filosofi om solidaritet og engagement. Italien har nemlig hårdt brug for hjælp til at få »et moderne touch«, som han udtrykker det.

Ideen går ud på, at succesrige forretningsfolk skal afsætte tid til at tænke på deres land. Hvis de har opnået succes, kan Italien få det samme, hvis de deler deres erfaringer, forklarer han.

»Tænk på, hvor mange vellykkede virksomheder der findes i Italien. Hvis de hver uge dedikerer nogle timer til at tænke på vores land, hjælper vi millioner af mennesker. Hvis vi kan kombinere filantropi med forretninger, bruge en lille del af vores kreative energi på solidariske projekter, er det muligt at udrette meget. Hvis man begynder at tænke i de baner, sker tingene hurtigere. Vi skaber arbejde og giver andre følelsen af, at de ikke er alene.«

En procent af Tod's overskud går allerede til at støtte lokalbefolkningen i Casette d'Ete, hvor hovedkontoret ligger. Da den klassiske familiestruktur er under pres, har fabrikken sin egen børnehave foruden restaurant, fitnesscenter og bibliotek.

»Da vi begyndte for 14 år siden, var det noget særligt. Nu er mange andre virksomheder begyndt at gøre det samme. Og hvorfor ikke? Hvis en mor tager på job med sin baby, har hun mulighed for at se ham i frokostpausen og tage direkte hjem klokken seks. For virksomheden er det ikke en ekstra udgift. Det er blot et spørgsmål om mentalitet.«

Della Valle nævner Benetton-familien, der for 25 år siden skabte et kreativt uddannelsescenter for unge. Familien har desuden vist eksempler på, hvordan man forbedrer arkitekturen i Venedigområdet. Virksomhederne Loro Piana, Bottega Veneta og Zegna har også et stærkt samfundengagement, ud over at de lever højt på Italiens image og traditioner for håndværk.

For nogle som dem giver det særlig mening at renovere de italienske kulturskatte. Om de så vil kaste sig over Pompei eller andre ambitiøse monumenter vil tiden vise. Rom blev som bekendt ikke bygget på en dag.

»Lad os gøre det bedste for vores land«

» Italien spørger vi ikke, hvad vi kan gøre for vores land, men hvad det kan gøre for os. Regeringen gør ingenting for at gøre opmærksom på behovene for renovering. I Rom kan den ikke engang se, hvor meget der skal udrettes. Halvdelen af politikerne er meget provinsielle; de rejser meget lidt og måske forstår de slet ikke, hvor meget folk uden for Italien elsker vores land. De forstår ikke engang, i hvor høj grad folk er rede til at støtte Italien.« siger Della Valle, der altid har været berygtet for sine bramfrie meninger.

Og selv om det ofte forlyder, at han er på vej ind i politik, holder han fast i sine rødder.
 »Jeg er en synlig og uafhængig person, og hvis jeg er uenig med politikerne, siger jeg det. Men personligt foretrækker jeg at være tæt på almindelige mennesker. Jeg ønsker ikke at være tæt på magten, når magten er forkert, og når magthaverne tager fejl og ikke forstår prioriteterne. Jeg vil hellere sige til mine venner, »Hør her, lad os prøve at gøre det bedste for vores land.«